

198

Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

DINTRE LUCRĂRILE CONCURSULUI:

OMUL CARE CAUTĂ...

*

CHROMATINA

EDITATĂ DE REVISTA ȘTIINȚĂ și TEHNICĂ

DINTRE LUCRĂRILE TRIMISE LA CONCURS:

IVAN VÎLCEV
(R. P. B.)

OMUL CARE CAUTĂ...

— Premiu internaţional —

DORINA NICOLESCU
(R. P. R.)

CHROMATINA

Colecţia „Povestiri ştiinţifico-fantastice"
Anul IX — Nr. 198 — 15 februarie 1963

Citiţi în numărul viitor al Colecţiei povestirea ştiinţifico-fantastică

„Strania maladie siderală"

Coperta-desen: NIC. NICOLAEV

(Moment din povestirea *„Omul care caută..."*)

IVAN VÎLCEV
(R. P. B.)

OMUL CARE CAUTĂ...

— Premiu internațional —

Raport
al comandantului echipei de salvare

Semnalul „Alarmă" a fost lansat la ora 17 și 32 de minute. După 46 de secunde, am ajuns la ușa postului central de comandă, dar oblonul de siguranță era tras. Făcînd o deschizătură cu ajutorul unui ferăstrău electric, am izbutit să intrăm. Era întuneric și aparatele nu funcționau. Lîngă porțiunea din zidul de beton sfărîmat am dat peste profesorul Victor Gancev, care leșinase. L-am predat de urgență sanitarilor.

Pe pictorul Zahari Petrov l-am găsit încîlcit între cablurile smulse de pe pupitrul principal. Pînă cînd am reușit să-l descurcăm dintre ele, își veni în fire — pentru ca, pînă să-l predăm sanitarilor, să-și piardă din nou cunoștința.

În cel de-al șaptelea minut sosi primul detașament al serviciului de salvare. După asta am primit ordin să plec împreună cu oamenii din grupa mea la punctul de dezactivare.

Cpt. VACLINOV

Victor

— Nu!... Acest lucru este cu neputință!...

Cuvintele rostite de mine nu i-au făcut impresia scon-

tată. Îl priveam și, după cuta energică de pe fruntea lui, mi-am dat seama că **nu va ceda.**

— Înțelege, e cu neputință! Facem cercetări de probă, insistai eu. Și pentru astăzi ne revine o experiență riscantă. În sala de comandă voi fi numai cu... Toți ceilalți colaboratori vor urmări experiența la punctul de comandă de la distanță... Într-un cuvînt, nu se poate să asiști!...

— Să nu crezi că este vreun capriciu, răspunse calm Zahari. Îți amintești de ultimul meu tablou?...

— „Culegătoarea de trandafiri"? Mi-l amintesc foarte bine. În fundal, silueta întunecată a muntelui, pe planul din față, cîmpia acoperită de trandafiri, și în mijlocul ei, o fată mlădioasă, aplecată peste o tufă de trandafiri... Mi-a plăcut.

— Sigur că ți-a plăcut! Zahari zîmbi cu răceală. Este ultima mea creație plastică bună...

Tăcu. Scoase un fel de tub de lemn, smulse din el un țigaret lung oriental și începu să fumeze. „Acum va da drumul la adevărați nori de fum și va tăcea" — gîndii eu. „Efecte!" Zahari însă începu să vorbească de îndată.

— Înainte cu trei ani am avut ideea unei noi pînze. Dacă va fi s-o realizez cîndva, o voi intitula „Omul care caută..." La început am gîndit c-o voi face ușor, dar nu mergea. Cu toate acestea, am perseverat să caut cu dîrzenie. Nu părăseam atelierul săptămîni în șir. Desenam, și de pe pînză mă priveau figuri inexpresive... Acum înțeleg că pur și simplu nu eram pregătit pentru un asemenea tablou, dar, pe atunci, nereușita mea o priveam într-un chip foarte tragic. Din fericire nu știu ce m-a atras spre operele vechilor maeștri. Le contemplam zile de-a rîndul și căutam în ele răspunsul la întrebările care mă frămîntau. Poate să-ți pară naiv, dar tocmai atunci mi s-a relevat gîndul cel mai simplu și firesc: trebuie să pătrund printre oameni și, acolo, să găsesc prototipul eroului meu, „omul care caută"... Și am umblat, nu glumă! Am fost la aviatori, la marinari, am muncit într-o mină, o vară am stat printre păstori pe pajiștile de pe platourile înalte, am cutreierat uzinele... Și am resimțit o bucurie imensă... Acum port eroul în mine. Tu cunoști un asemenea simțămînt? Și știi cît de chinuitoare este așteptarea? De aceea acum simt nevoia unui șoc, a unei trăiri

intense; riscul experienţei tale mi-e necesar chiar, ca să pot vedea bine chipul căutat...

— Dar nu vei vedea nimic!... Te vei lovi de becuri colorate, de săgeţi alergînd pe cadrane, iar eu voi apăsa pe butoanele pupitrului... Crede-mă că filmele de ştiinţă popularizată îţi oferă considerabil mai mult.

— Lasă asta, Victore. Să mergem.

— Să mergem, consimţii eu.

N-avea nici un sens să mai insist. Lui Zahari nu-i puteam refuza nimic, şi el ştia bine acest lucru... Ne-am dus în sala de comandă. L-am condus la marele sector electric, aşezat lîngă pupitru.

— Faceţi cunoştinţă, Kio.

Zahari însă nu mă înţelese.

— Kio este operatorul nostru cibernetic, l-am lămurit eu şi pornii curentul. Semnalele lămpilor verzi începură să scînteieze vesele. Vezi, Kio raportează: „Sînt gata să încep lucrul!" Astăzi va acţiona el, iar noi vom fi numai spectatori. Cînd am făcut experienţele preliminare şi probam acceleratorul pentru diferitele regimuri, Kio urmărea şi însemna totul, cu memoria lui electronică. Azi va da „examenul" — îl vom pune să execute singur încercarea de control. În raportul de experienţă, sarcina lui este înscrisă astfel: „Găsirea celui mai avantajos regim şi obţinerea de particule accelerate cu energie maximă". Cu timpul, Kio ne va înlocui de tot şi va executa singur cercetările, pentru care noi îi vom pune la dispoziţie doar programul general... Nu sînt peste măsură de complicate pentru tine toate astea? Poate că nu te interesează detaliile pe care ţi le spun...

— Continuă.

— Bine!... În discuţiile noastre este numit „optul".

— Cine?

— Acceleratorul. Văzut de sus, el seamănă într-adevăr cu un opt uriaş.[1] În stînga şi în dreapta noastră, dincolo

[1] *Accelerator de particule* — instalaţie complexă destinată accelerării particulelor încărcate, cum ar fi: electronii, protonii, deutronii, particulele alfa etc. Accelerarea se face cu ajutorul unor cîmpuri electrice, care imprimă, de obicei treptat, particulelor viteze comparabile cu aceea a luminii. Pentru atingerea unor viteze apropiate de viteza cea mai mare posibilă în natură, viteza luminii, a fost conceput sincrofazotronul, unul dintre acceleratoarele uriaşe ale zilelor noastre. Astfel, sincrofazotronul de la Dubna furnizează protoni de o energie de 10 miliarde electronvolţi.

de pereţii acestei săli se află două camere inelare de accelerare. Cu ajutorul unor surse de ioni sînt produse particule elementare. După accelerare, cînd particulele obţin viteza necesară, se deconectează cîmpul magnetic şi ele deviază din drumul lor circular şi, cu o viteză uriaşă, năvălesc în camera de reacţie. Energia rezultantă este extraordinară... De cameră ne despart pereţii de plumb şi de beton, groşi de cîţiva metri. Dar tot ce se întîmplă înăuntrul ei putem urmări pe ecranul de televiziune... Este într-adevăr o maşină minunată. Încă de la încercările experimentale noi am izbutit să obţinem tot ce se ştie pînă acum despre particulele încrucişate. Nu este o operaţie dificilă... Ştii că, atunci cînd mă aflu în faţa pupitrului, am sentimentul că desenez în spaţiu?... Dar în mînă, în locul pensulelor tale îmbătrînite în deznădejdea lor, am ceva mult mai puternic — cîmpuri şi şuvoaie de particule accelerate...

— Lasă pensulele mele în pace! rosti Zahari, dîndu-se înapoi din faţa pupitrului. Ele au năpîrlit de mult.

Înţelesei că l-am jignit, dar n-aveam timp de explicaţii. Trebuia să începem „examinarea" lui Kio. M-am pus în legătură cu pupitrul de comandă de la distanţă şi,

---

Noul accelerator de acelaşi tip care se află în curs de montaj în U.R.S.S. va accelera protoni pînă la o energie de 60—70 miliarde electronvolţi. (Electronvoltul este o unitate de măsură foarte des întrebuinţată în fizica experimentală, fiind egal cu energia pe care o cîştigă particula cu sarcina electrică unitară prin accelerarea ei de către un cîmp creat de o diferenţă de potenţial de 1 volt).

Pentru obţinerea unor energii şi mai mari, au fost propuse diferite tipuri de acceleratoare cu principii de funcţionare noi. Astfel a fost conceput uriaşul sincrofazotron cibernetic al cărui proiect tehnic a şi fost elaborat de specialiştii sovietici. În acest tip de accelerator, particula însăşi „comandă" condiţiile optime de accelerare. Energia furnizată atinge cifra uriaşă de 1 000 000 000 000 electronvolţi. *Acceleratorul în opt* reprezintă o variantă foarte interesantă a acceleratoarelor de energii supraînalte. Ideea lor a fost emisă de savanţii sovietici (Kolomenski, Petuhov, Rabinovici ş.a.) şi ea se bazează pe faptul că două acceleratoare puternice „se apropie" mult unul de altul; astfel încît orbitele particulelor accelerate în *camera de accelerare* formează o figură în genul unui opt (∞). De fapt, nu este vorba de o apropiere a celor două acceleratoare, deoarece ele sînt construite astfel de la bun început. În fiecare dintre cele două acceleratoare inelare (jumătate din ∞) sînt accelerate şuvoaie de particule care se mişcă în sens opus unul faţă de celălalt; după accelerare, cele două grupuri de particule se ciocnesc. Unul dintre fascicule formează aşa-numitele particule incidente, celălalt „ţinta", grupul bombardat. Din pricină că amîndouă grupurile se mişcă în sens opus, viteza rezultantă este uriaşă. De fapt, nu este vorba de o simplă însumare a vitezelor (care fiind apropiată de aceea a luminii, nu pot fi doar adunate), ci de o rezultantă ce decurge din teoria relativităţii. Vitezele şi energiile obţinute astfel, în cazul a două grupuri de particule cu aceeaşi viteză, sînt incomparabil mai mari decît dublul vitezei fiecărui grup (*n. r.*).

pricepînd că şi cei de acolo sînt gata, am început experienţa, care însă nu s-a desfăşurat exact aşa cum mă aşteptam. La început, Kio mări intensitatea cîmpului accelerator; apoi începu o continuă creştere a lui. Evident, Kio căuta cel mai potrivit regim de lucru.

Stam în gardă, dar nu mă amestecam. Kio continua să descătuşeze toată forţa uriaşă a acceleratorului. Ecranul de televiziune ce urmărea fenomenele din camera de reacţie rămînea însă pustiu, deşi aparatele indicau că energia particulelor este cu mult mai mare decît cea prevăzută. Acest lucru era cu totul neaşteptat!

Curînd, începură să apară fenomene stranii. Se iscă o lumină albăstruie, care apoi s-a mistuit, înlocuită fiind de luminiţe imprecise. Din timp în timp, acestea creşteau, căpătau contururi neobişnuite şi dispăreau apoi cu totul. Din camera inelară[1] a acceleratorului se degaja un bubuit îngrozitor, clădirea toată se cutremura de vibraţii puternice... Şi acum, cînd îmi evoc fiecare minut din acea zi hotărîtoare, mă întreb: Ar fi trebuit poate ca în clipa aceea să întrerup experienţa?... Aveam însă atunci simţămîntul confuz că Kio găsise ceva nou — un anume regim de lucru al acceleratorului — şi voiam să-i las posibilitatea să-l depisteze pînă la sfîrşit. La pupitrul de comandă de la distanţă, colaboratorii mei urmăreau fiecare mişcare. Automatele înregistrau totul. Nimic din experienţa noastră nu va rămîne neştiut, iar eu voiam s-o ducem pînă la capăt. De aceea, cînd Kio dădu semnalul: „Am nimerit într-un regim instabil... Am nevoie de ajutor!", nu m-am amestecat. N-am întrerupt experienţa. Adică nu consideram necesar s-o întrerupă Kio... Şi atunci din nou în cameră ţîşni lumina albăstruie. După puţin timp, ea se concentra într-o sfericitate strălucitoare, care începu să crească încet. Cînd umplu întreaga cameră de reacţie[2], norul strălucitor se sparse, împroşcînd mii de particule. După asta, sfera se mistui în peretele gros de plumb şi se ascunse într-un nor de vapori gălbui... Cel din urmă

[1] *Camera de accelerare* este o incintă vidată în care se produce accelerarea. In cazul acceleratorului „în opt", aceasta are forma unui inel, de unde şi denumirea de *cameră inelară* (*n. r.*).

[2] După procesul de accelerare, particulele sînt folosite pentru declanşarea reacţiilor nucleare, lucru care se petrece de obicei într-o incintă denumită *cameră de reacţie*.

lucru pe care mi-l amintesc a fost zguduirea peretelui de beton. O bucată uriașă se desprinse din el și zbură peste mine. Mă cuprinse bezna...

Zahari

Cum s-au întîmplat toate astea? Trebuie să-mi amintesc! Ce-a fost înainte? Poate acei oameni zdraveni din echipa de salvare?... Dar, înainte de asta, mai era ceva!... Victor?!...

Ei nu m-ar fi dezamăgit niciodată. Nici acum n-a făcut-o. Stătea liniștit îndărătul pupitrului, și pentru mine era o adevărată satisfacție să-i privesc chipul prelung și expresiv, să urmăresc mișcările repezi ale mîinilor lui.

După asta începu experimentarea și totul se desfășură foarte repede. Simțeam că ceva nu este în ordine. Bubuitul imprecis care străbătea prin pereții sălii, masca severă a lui Victor și ochii lui care scînteiau nefiresc — totul îmi arăta că se întîmplă ceva neobișnuit... Și cu toate astea, cînd din perete se desprinse o bucată mare de beton, și în deschizătura care se formase pluti sfera, eu mă găseam cu totul nepregătit pentru ceea ce surveni după cîteva secunde. Imensul bolovan se prăvăli peste pupitru, și Victor se prăbuși la pămînt... Lumina din încăpere se stinse, și sirena începu să urle... M-am dus pipăind spre locul unde căzuse Victor, dar în drumul meu se interpuse sfera înconjurată de o lumină albăstruie. Se legăna ușor în aer, descriind zigzaguri plutinde și apropiindu-se tot mai mult de mine. Începui să mă tîrșesc pe podea, dar sfera aceea mă urmărea. Cît a durat această stranie hăituială?... Deodată simt că ceva ascuțit se înfipse în umărul meu. Pipăii în jur și înțelesei că mă aflu lîngă pupitrul sfărîmat. Aici m-am împleticit în cablurile sfîșiate, sfera mă ajunse și veni pînă la pieptul meu.

În clipa următoare îmi pierdui cunoștința...

...Cînd îmi revenii, zăceam pe suprafața verzuie de sticlă. O neputință inexplicabilă mă țintuia. Îmi venea să

dorm și să nu gîndesc la nimic, dar o putere, parcă străină, îmi porunci autoritar să mă ridic și să pornesc. Ridicai capul și privii în jur. Eram împrejmuit de o întindere nemărginită și tristă, acoperită cu cristale albe ca zăpada. „O fi zăpadă?" gîndii eu cine știe de ce. Era totuși altceva. Puțin deasupra mea, goniți de vînt, pluteau nori deși, portocalii. Fîșia sticloasă pe care ne găseam noi traversa întinderea și se pierdea în zare. Nu mă întrebam de ce mă aflu aici. Pentru mine nu exista nimic altceva în afară de impulsul neînțeles care-mi poruncea să merg înainte. Încercai să mă ridic, și atunci, în fața conștiinței mele tulburi, începură să apară viziuni stranii.

La început vedeam panglica pustie a șoselei. După asta, deasupra ei, apăru un nouraș cenușiu. El începu să se mărească, să se concentreze și să ia conturul unui om... Și acel om eram eu!...

Apoi imaginea se schimbă. Apăru o imensă sală de lucru. În fața tabloului de comandă al pupitrului, pe un ecran mare luminescent, stăteau trei tineri foarte tulburați. Nu păreau să fie niște pămînteni. Înalți, bine făcuți și supli, stăteau în atitudini degajate. Pe figurile lor subțiri și prelungi străluceau niște ochi imenși, plini de o panică reținută. Pe ecranul dinaintea lor am văzut din nou șoseaua și chipul meu, care zăcea neputincios pe ea. Trăiam simțămîntul unei tulburătoare dedublări. Știam că zac pe șosea, dar că privesc într-o parte și alta ca un spectator. Nu avui timp să analizez acest simțămînt. O ușă bizară s-a deschis, și în încăpere pătrunse repede un bătrîn cu fața zbîrcită. Ațintì spre mine ochii lui nespus de înțelepți... Treptat expresia lor atentă dispăru, și ei luciră prietenos și cald. După asta se întoarse și, cu un gest larg, arătă spre profunzimea ecranului... Imaginea pe care mi-o făcusem se mistui și, dinspre locul indicat de mîna lui, au apărut șesuri nesfîrșite, acoperite de cristale albe. Peste ele se înălțau turnuri imense, în vălul norilor portocalii se mișcau siluetele unor neobișnuite aparate de zburat. Pe urmă apărură contururile imprecise ale unui oraș, construit dintr-un material albastru. El era format din cupole uriașe, orînduite în șiruri regulate. Apoi una dintre cupole se deschise și văzui că este acoperămîntul unei mari așezări subpămîntene. Începu o goană ciu-

dată în încăperile și coridoarele subterane ale acestui oraș nemaivăzut. Treceam pe lîngă mașini necunoscute, pe lîngă aparate complicate, îndărătul cărora stăteau încordați operatori, pe lîngă bazine limpezi și plutitoare, printre sere uriașe, inundate de o lumină albăstrui-violetă. Viziunea nu dură prea mult. Mă simțeam din ce în ce mai rău, și o ceață roșiatică începu să-mi împăienjenească ochii. Îndepărtai privirile de pe ecran și nu-l mai văzui decît pe bătrînul care întindea spre mine mîinile a rămas bun... Apoi mă cufundai undeva adînc, și întunericul învălui totul. Mai pe urmă simții că cineva mă zgîlțîie. Deschisei ochii și văzui aplecate asupra mea trei făpturi îmbrăcate în scafandri.

— Tovarășe căpitan, răcni una dintre ele, tăiați acest cablu și-l vom smulge lesne.

Se auzi a ușoară țăcănitură metalică, după care m-au smucit puternic și-mi pierdui din nou cunoștința.

Zahari și Victor

Stăteau întinși pe iarbă, și fiecare îl aștepta pe celălalt să înceapă întîiul.

Nisipul de pe aleea din apropiere scîrțîia sub pașii convalescenților care-și făceau plimbarea matinală. Printre tufele tunse drept ale gardului vegetal de tip englezesc, se zărea clădirea albă a sanatoriului. Fuseseră aduși aici ca să-și refacă pe deplin sănătatea. În acest timp au discutat numai despre lucruri mărunte și neînsemnate. Și acum fiecare îl aștepta pe celălalt să înceapă.

— Victore!

— Te ascult.

Zahari scoase țigaretul său oriental — semn sigur că este frămîntat de ceva — și începu să fumeze. Apoi porni să povestească. La început era agitat și nesigur, dar pe măsură ce vorbea glasu-i devenea mai ferm, mai liniștit.

Victor asculta fără să-l întrerupă, cu simțămîntul unei temeri tot mai mari. „Frumoasă aiurare — gîndea el —, se vede că nu și-a revenit încă de pe urma contuziei. Trebuie să-l avertizez pe medic".

— ...Cînd m-am trezit din leşin în camera de spital şi am văzut că dormi liniştit în patul de alături, am simţit o profundă uşurare. Cel de-al doilea gînd al meu a fost: „Victor îmi va explica totul". Şi acum aştept să aud părerea ta.

— Astea-s prostii...

— Tocmai un asemenea răspuns aşteptam. Curînd nu vei mai gîndi astfel... Înainte de toate, spune-mi ce era cu sfera care ne-a azvîrlit în acest sanatoriu?

— Nu se ştie cu certitudine. Rezultatele experienţei se mai analizează. S-ar putea să fi fost un nor de gaz ionizat [1], dar se poate să fi fost şi altceva.

— S-ar putea să fi fost şi altceva! Îţi voi reaminti aceste cuvinte... Ai observat, desigur, că am stat cîteva zile în şir în biblioteca sanatoriului. Mă pregăteam pentru discuţia asta. Voiam ca eu singur să găsesc dinainte o explicaţie. Şi acum ascultă-mă cu răbdare... Ţi-e cunoscută, fireşte, ipoteza lui Paul Dirac asupra antiparticulelor. Ştii că orice particulă, fie încărcată, fie neutră, dispune de imaginea sa oglindită: antiparticula. În cazul protonului, există antiprotonul, a cărui sarcină electrică este inversă, adică negativă. În ce priveşte antineutronul, acesta are momentul magnetic invers. Cu ajutorul acceleratoarelor puternice, oamenii de ştiinţă au reuşit încă din anul 1954 să „obţină" o serie de antiparticule: antiprotoni, antineutroni, antihiperoni şi altele. Pînă aici, eşti de acord cu mine?

Victor nu răspunse, ci dădu numai din cap.

— Deci eşti de acord!... Şi acum urmează întrebarea: de ce trebuie să gîndim că numai lumea noastră există. De ce n-ar putea să mai existe şi o altă lume, constituită dintr-o substanţă formată din antiparticule? Ca şi al nostru, acest univers se află în mişcare, în el se desfăşoară diferite procese, se produc transformări şi, dacă am presupune că în el timpul curge într-o direcţie contrară celei a noastre, reiese că acolo acţionează aceleaşi legi fizice, cărora li se supune şi lumea noastră.

---

[1] Particulele ce urmează să fie accelerate sînt obţinute în aşa-numitele *surse de ioni*. Aici are loc o descărcare electrică în mediu gazos (de obicei hidrogen, hidrogen greu sau heliu), în urma căreia atomii de gaze îşi pierd electronii de pe orbită, se *ionizează*. Nucleele (ceea ce rămîne) sînt de fapt particulele ce urmează să fie accelerate (*n. r.*).

Înţelegi, Victore, se poate ca pretutindeni în jurul nostru, se poate ca înăuntrul nostru chiar să existe o altă lume paralelă cu a noastră. Aceste două lumi există una în alta, fără să se influenţeze, deoarece fiecare dintre ele, în raport cu cealaltă, este generată de o materie inversă. Ai vreo obiecţie? (Victor dădu din nou din cap). Atunci să continui!... Cînd Kio a început să experimenteze, el a izbutit să atingă energii de cîteva ori mai mari decît aceea nominală [1] a acceleratorului. Chiar tu mi-ai spus acest lucru. De ce să nu credem că în camera de reacţie s-a format „altceva" — o mare cantitate de antiparticule... Că sfera scînteietoare care a dărîmat încăperea este un nor de antiparticule? Cînd sfera s-a apropiat de mine, mi-am pierdut cunoştinţa. Aiureală să fi fost ceea ce a urmat? Această lume nouă care mi s-a arătat, „oamenii" aceia neobişnuiţi pe care i-am văzut acolo!?... Nu, Victore, n-a fost o aiureală! Gigantul proiectil negativ al sferei m-a azvîrlit „dincoace"... Asta-i tot. [2]

— Nu te-ai gîndit însă şi la altă problemă? Cum te-ai întors? Şi cine anume te-a azvîrlit „încoace"?

— Nu ştiu! Asta va trebui s-o explici tu.

---

[1] Adică: de calcul, de proiect (*n. r.*).

[2] Conform unei teorii fundamentale a fizicii, elaborată de marele fizician Paul Dirac, fiecărei *particule* îi corespunde o *antiparticulă*. După cum rezultă din text, acestea fie că diferă una de alta prin sarcina lor electrică (electron-pozitron, proton-antiproton etc.), prin orientarea momentului magnetic faţă de spire (neutron-antineutron), fie că pur şi simplu coincid (foton-antifoton). Prin *spin* înţelegem *momentul cinetic* al particulei, cauzat de rotaţia ei în jurul propriei axe. *Momentul magnetic* apare în urma rotaţiei particulei încărcate cu sarcină electrică. Este interesant că, deşi n-are sarcină electrică, neutronul, datorită structurii sale specifice, dispune de moment magnetic.

Dacă toate particulele elementare au antiparticulele lor, atunci, în principiu, este posibilă formarea din ele a unor sisteme stabile, asemănătoare celor cunoscute în lumea particulelor obişnuite. Astfel, un antiproton şi un antielectron pot să formeze un atom de *antihidrogen*; nucleul acestuia este antiprotonul, în jurul căruia se învîrteşte pozitronul. Din moment ce există antihidrogen, pot exista şi celelalte *antielemente*. Astfel, ajungem la noţiunea de *antisubstanţă* sau, într-o interpretare mai largă, la *„antimaterie"*. Aceasta din urmă cuprinde şi a doua formă de existenţă a materiei, *cîmpul* (prima fiind *substanţa*). În cazul „antimateriei", a doua formă ar fi *anticîmpul*, care, din cauză că este purtat de antifotoni, coincide cu cîmpul obişnuit.

Existenţa „antimateriei" şi a unui întreg sistem stelar sau a unor lumi siderale formate din aceasta nu este imposibilă din punct de vedere ştiinţific şi filozofic. Dimpotrivă, o asemenea *„antilume"* subliniază încă o dată justeţea ideilor materialist-dialectice asupra lumii şi asupra materiei care este inepuizabilă şi în veşnică mişcare. Aşadar *materia obişnuită* şi *„antimateria"* sînt două aspecte obiective, două categorii ce se încadrează în *noţiunea generală de MATERIE în înţelesul ei filozofic (n. r.).*

— Nu vreau să explic nimic! Să scurtăm conversaţia asta nesăbuită...

Victor dădu să se ridice, dar Zahari îl apucă şi-l reţinu cu de-a sila. Privirile li se încrucişară, şi Victor rămase uimit de siguranţa calmă pe care o citea în ochii prietenului său. „Crede oare că a trecut prin toate astea?" — gîndi el. Într-adevăr, n-are aspectul unui năucit. Se va îndrepta. Pe neaşteptate, Victor simţi că groaza ce-l stăpînea cedează. Se înveseli şi se prefăcu că vrea să se smulgă din mîinile lui Zahari. Se încăierară. Victor era agil şi cu mişcări repezi, dar nu se putea opune forţei prietenului său, care părea un urs. Curînd se văzu la pămînt; deasupra lui, Zahari îl ţinea zdravăn.

— Acum va trebui să recunoşti unele adevăruri, începu Zahari. Voi, specialiştii ăştia, sînteţi nişte conservatori incurabili. Ipoteze noi, îndrăzneţe, originale şi aşa mai departe, numai noi, diletanţii, le putem zămisli. În afară de asta, e posibil ca eu să fi aiurat în mod real. Totuşi în cele ce ţi-am spus există destulă logică, pentru ca tu să nu le desconsideri cu atîta uşurinţă. De aceea, îţi voi da drumul dacă promiţi că vei reflecta la toate astea...

— Du-te dracului! mîrîi, sub apăsarea lui Zahari, Victor, apoi, printr-o mişcare neaşteptată, izbuti să se smulgă.

Cei doi prieteni se rostogoliră din nou pe pajişte. Erau plini de voioşie. Peste puţin, obosiţi de trînta lor, s-au lungit iar pe iarbă.

„S-ar putea ca ei, locuitorii acestei «antilumi» — bătrînul şi tinerii — să ne fi proiectat «încoace» — gîndi deodată Zahari. Trebuie să-i spun acest lucru lui Victor". Nu-i mai ardea însă de vorbă... Începu să se simtă dogoarea amiezii. Din pădurea de brazi din apropiere, vîntul aducea mireasma răşinei şi un foşnet uşor. Pe cerul senin, delimitat de linia frîntă a orizontului, nu se zărea nici un noruleţ. Zahari sta întins pe spate, cu privirea îndreptată în sus. „E frumos! — gîndi el. Şi poieniţa asta, şi pădurea apropiată, şi neîncrezătorul Victor — totul e frumos".

— Victore.

— Da.

— Urmărește profunzimea cerului... Din ea mi se năzărește o lume... de parcă aș fi aplecat asupra unei imense prăpăstii.

— 2 000 de kilometri

— Ce?

— Deasupra noastră sînt 2 000 kilometri de văzduh.

— Pfu, ce prozaic! gîndi Zahari și din nou îi pieri cheful de a discuta. Se întoarse în partea cealaltă și începu să privească la un buburuz care mergea pe pămînt lîngă el. „Buburuzel-mititel, unde ai pornit?"

Îl atinse cu un fir de iarbă. Mica gînganie își desfăcu aripioarele, descrise un cerc deasupra lui și se pierdu undeva. După asta, privirea lui Zahari se întoarse din nou spre Victor. Ceva se schimbase — în atitudinea lui nu mai rămase nici o urmă din liniștea omului care se odihnea. Părea profund gînditor. Pe cutele chipului său, adînci și drepte, se imprima tot mai puternic pecetea unei reținute emoții.

Curînd, același simțămînt îl cuprinse și pe Zahari. Iar el nu i se împotrivi. După puțin, deschise aproape mașinal blocnotesul său, de care nu se despărțea niciodată, și începu să deseneze repede... Treaba mergea spornic și ușor. Curînd, contururile unei figuri cunoscute începură să învie pe foaia albă, să capete consistență și relief...

Cît a ținut asta, Zahari nu și-a mai putut aminti după aceea. Cînd își reveni din transportarea lui, de pe foaia albă îl scruta privirea încordată și fixă a lui Victor... Zahari privi multă vreme ceea ce făcuse, apoi lăsă creionul și zîmbi fericit. O bucurie fierbinte îl cuprinse, inundîndu-l.

Găsise în cele din urmă pe „Omul care caută".

Epilog

Două luni după evenimentele descrise mai sus, ziarele au inserat următoarea scurtă informație:

Cu noul accelerator al Institutului balcanic de fizică experimentală, oamenii de știință vor pătrunde în tainele antisubstanței.

La Institutul balcanic a fost pus în funcțiune un nou accelerator de energii ultraînalte. După terminarea cu succes a reglajelor, în uriașa instalație au fost accelerate particule încărcate, a căror energie a atins valoarea nominală, de proiect.

La modesta solemnitate de inaugurare, constructorul-șef al acceleratorului, profesorul Victor Ganev, a vorbit despre sarcinile care revin de acum înainte colectivului științific.

— Scopul nostru principal este să obținem antiparticule necunoscute pînă acum, a spus el. După desăvîrșirea acceleratorului, vom ataca una dintre problemele cele mai zguduitoare ale fizicii moderne, legate de studiul antisubstanței.

În romînește de
GHEORGHE DINU

DORINA NICOLESCU
(R.P.R.)

CHROMATINA

Cîinoasă vreme! Dinspre ocean, vîntul se năpustea în rafale asupra orașului. La încrucișarea marilor bulevarde, silit de „zgîrie-nori" să-și aleagă pîrtie, se strecura parcă mai cu îndîrjire. Pe străzi, mulțimea se scurgea în goană, într-un ultim efort, ca pe ultima sută de metri a unui marș forțat. Fiecare își avea cursa lui precisă, cronometrul său întruchipat în condica sau în ceasul de pontaj ale locului de muncă.

Un singur om, la acea oră matinală, părea că nu se grăbește: un bărbat cam la vreo 60 de ani. Nu era prea înalt. Umbla însă drept, într-o ținută demnă. Chipul său cu trăsături viguros cioplite era dominat de o frunte albă, gînditoare. Părul argintiu, lung, pieptănat peste cap îi acoperea ceafa. Ochii adînci, cercetători exprimau în liniștea lor bunătate, dar și putere. Lumina lor stăruia aproape fanatic sub niște sprîncene sure, stufoase, peste umerii ieșiți ai obrajilor.

Mergea încet, la pas, ca omul frămîntat, răscolit de gînduri. înfrunta vîntul. Din toată făptura sa respira energia. O seriozitate severă îl înfășura ca o mantie. Dar dincolo de fața-i dură bănuiai limpede flacăra vie a unei înțelepciuni și liniștea unui echilibru cucerite cu greu. De ce s-ar grăbi?

Primise încă o invitație. A cîta? Nu mai știa. În ultimii trei ani fusese chemat, invitat, cercetat, chiar arestat. Numai datorită renumelui său mondial sfîrșiră prin a-l lăsa în pace. Acum, de fapt încă de la 1 decembrie 1961, luau totul de la capăt. Intrase în vigoare o nouă lege.

La început negase. Apoi, pentru că tăcerea lui putea trece drept tăinuire, se văzu nevoit să facă declarații. I se cereau cele mai intime amănunte cu privire la viața lui personală. Îl întrebau de prieteni, de lucrări. În special îi interesau relațiile, corespondența lui cu savanții străini.

„De n-ar fi același judecător de data trecută !" Zîmbi. Retrăia scena. Și-o amintea pînă în cele mai mici amănunte.

Stătea aplecat peste teancul de hîrtie și scria. Judecătorul îl îndemna rece și poate plictisit :

— Scrieți amănunțit ! Răspundeți pe larg la fiecare întrebare. Începeți cu un „curricullum vitae" [1]. Noi nu ne grăbim.

Scria liniștit, cu o ironie zămislită din ură și dispreț față de anchetator.

„M-am născut într-o familie de celibatari convinși, cu tradiție din tată în fiu, fiind al doilea copil al unei femei sterile. (Or pricepe ăștia că-mi bat joc de ei ?) Strămoșul meu a fost corăbier. Pare-se că la vremea sa fusese un vestit și priceput colecționar naturalist. El a condus prima arcă din lume. Iar după spusa părinților mei, așa cum au auzit-o de la bunici — ca și ei de altfel ascultînd povestea străbunilor — il chema Noe".

— Nu-i nevoie s-o luați chiar de atît de departe ! observă judecătorul.

— Mi-ați spus că nu vă grăbiți. Că pot scrie amănunțit.

— Bine... Continuați cum credeți...

„Din partea mamei, un strămoș mai apropiat vădea înclinări spre știință. Era pasionat de dezlegarea problemei : dacă numărul stelelor este pereche sau nepereche. Numărul ca atare nu-l interesa. A rămas de la dînsul și o lucrare care trata despre disputa : cine face ceaiul dulce : zahărul sau lingurița ?"

Paginile se înșiruiau...

Fusese condamnat la amendă pentru ofensă adusă justiției.

Acum îl chemau din nou.

S-a prezentat.

— Profesorul Harden ?

— Da.

— Luați loc, domnule profesor.

Judecătorul — din fericire altul — se străduia să pară amabil. Era un tip înalt, uscățiv, îmbrăcat în negru.

— Voi căuta să fiu scurt. Atitudinea dumneavoastră ne este cunoscută.

— Puteam deci să fiu scutit de invitație.

Omul legii, nervos din fire, rămînea calm mai mult din obișnuință profesională. Încercă chiar să zîmbească :

— Vedeți însă că procedura pretinde îndeplinirea formalității prin prezentare. E vorba de o simplă recunoaștere...

Privi adînc în ochii profesorului. Întrebă răspicat :

— ...Ce ne puteți spune despre „Chromatina dermică" ?

---

[1] „Curricullum vitae" : descrierea vieții, echivalentă cu o autobiografie (n. r.).

Profesorul simți cum i se usucă gura.

„Nu. Asta nu ! — gîndi el. Despre asta nu voi scoate nici o vorbă. Dovezi nu există. Nici un alt laborator n-a lucrat în domeniul acesta. Iar eu n-am mai reluat cercetările. Astăzi, «Chromatina dermică» nu mai există nicăieri pe lume. Să fi vorbit totuşi careva dintre ei ? Să mă fi denunțat asistentul ? Imposibil ! Nici Abe nu cred să fi vorbit. Părea că mă-nțelege. Atît de laş, atît de jos nu decade omul. Nu. Alte dovezi nu pot să aibă."

Judecătorul luă tăcerea drept primă recunoaştere a vinovăției.

— Vă dați seama ce-ați făcut ? Milioane de oameni care abia aşteaptă. Milioane ! Şi nu dintre cei de cea mai bună condiție.

— Nu pricep despre ce este vorba.

— Pricepeți destul de bine.

Şi, după o scurtă pauză, mai mult ca pentru sine, adăugă :

— Substanța merită să fie arsă în piața publică, iar descoperitorul ei să fie ars pe rug.

„Nu. Eu nu ştiu nimic ! — continuă să-şi dea curaj în gînd profesorul. Trebuie să nu ştiu nimic !"

— Despre chromatină, vă rog să răspundeți mai pe larg.

„Ah ! — îşi aminti profesorul. Avea dreptate asistentul. Klap trebuia ucis !"

— Hîrtie, cerneală, aveți. Vă mai trebuie ceva ?

— Domnule judecător, vă repet — în scris sau verbal —, nu v-aş putea spune decît acelaşi lucru : nu pricep la ce vă referiți.

— Încercați totuşi să vă amintiți, domnule profesor. Puțină concentrare. Printre studenți se vorbeşte cu admirație despre formidabila d-voastră memorie. Slujitorul justiției merse de se aşeză din nou la biroul de pe estrada care domina întreaga încăpere. Surîsul de amabilitate nu-l părăsi nici o clipă. În ce mă priveşte, v-am făgăduit că voi fi scurt ! Restul depinde numai de dumneavoastră.

Dacă ar depinde de el ! Ce simplu ar fi să le strige adevărul în față, tuturor acestor oameni bine plătiți care veneau să-i tulbure liniştea vieții lui de cercetător, de om, de cetățean. Cît de firesc ar fi fost — în alte împrejurări — să mărturisească totul. Să depene firul lucrurilor, începînd cu acea dimineață cînd o certase pe biata Josephine...

★

— Te-am rugat să nu faci curat în laborator cînd nu sînt eu de față, îi spusese el Josephinei. Şi tot n-ai înțeles. Poftim,

descurcă-mi-i pe aceştia. Care-s martorii şi care-s subiecţii? S-au strîns toţi albii la un loc. Unde sînt cei cinci negri? I-ai amestecat.

Josephine, bătrîna menajeră, făcu ochi mari şi rămase cu mîna la gură, fără să răspundă. Nu ştia ce să mai creadă. Nici nu umblase la cuştile şoriceilor. Îi era scîrbă. Jivinele astea sperioase îi trezeau chiar o teamă ciudată. De ce i-o fi îndrăgit atîta profesorul? Bună ar fi aici o pisică. Tot dă tîrcoale motanul vecinilor. O oră să-l lase singur, de capul său, să-i facă scăpaţi pe toţi aceşti pensionari, pentru care trebuia de două ori pe zi să le înmoaie grăunţe în lapte, să le aducă apă proaspătă şi să le deretice cuştile.

Uneori însă, cînd îi privea în gămăliile ochişorilor lor negri, cînd îi urmărea făcînd tumbe, sărind unul peste altul, umblînd cu capul în jos pe tavan sau făcînd acrobaţii de circ pe ochiurile sîrmei de cuşcă. parcă-i mai trecea din ciudă. Dar acum îi era din nou necaz pe animale.

— Josephine, te-am întrebat unde sînt cei cinci şoricei negri? Unde i-ai pus? În care cuşcă?

Înmărmurită, bătrînica rămase tăcută. Fără s-o mai ia în seamă, profesorul reluă experienţa de la capăt. Şi, ca să fie mai sigur că nimeni nu-i încurcă lucrările, încuie laboratorul. Cheia o purta cu dînsul.

Cu toate acestea, a doua zi, în cuşti zburdau voioşi zece şoricei. Toţi albi. Văzîndu-i, Harden zîmbi mulţumit. De fapt, chiar cînd o certase pe Josephine, bănuise el ceva.

Era în căutarea unei noi teorii asupra formării şi repartizării pigmenţilor în ţesuturi. De cîţiva ani, reluase studiul asupra acţiunii unor hormoni. Căuta să pătrundă în intimitatea unor reacţii ca acelea care dau „boala bronzului" şi schimbă pigmentarea pielii. Glanda corticosuprarenală era cunoscută. Modul de elaborare al melaninei, răspîndirea sulfului în piele, de asemenea. Lucrurile nu i se păreau totuşi pe deplin rezolvate. În ipoteza de la care pornea, profesorului îi trebuia doar o confirmare.

Îl citise pe Beleaev, celebrul biolog sovietic. Aproape că nu-i venea să creadă în rezultatele spectaculare obţinute de acesta. Cine a mai auzit vorbindu-se de nurci albastre, portocalii, argintii, carmin. Şi totuşi acest savant le obţinuse prin schimbarea eredităţii lor. Harden îşi propuse la început să verifice această remarcabilă experienţă. Îl interesa nu atît metoda biologică de încrucişare. cît aspectul de laborator, procesul intim biochimic şi biofizic, fiziologia şi etapele metabolice intermediare care stăteau la baza neobişnuitei performanţe. Schimbarea în alb a blănii cobailor era mai mult decît un

început de dovadă. Nerăbdător, își schiță planul viitoarelor experiențe. Atunci se simți tras de poalele halatului. O călcătură ușoară îi apăsa pantoful. Klap, intrat din nou clandestin în laborator, se gudura lingușitor de marginea pantalonilor săi.

— Poftim sus, gangstere! Prea ți-ai luat o mutră de quaker spășit.

Profesorul părea uneori pus pe șotii.

— ...Nu doare de loc... Ai să vezi. Așa!

Îi făcu o injecție cu „Chromatină". Pisica mieună prelung. Apoi, de necrezut, treptat, din neagră, deveni albă. O fază intermediară dădea animalului un spic argintiu de toată frumusețea.

„Chestie de doză — gîndi profesorul. La bază stă un compus al distrugerii pigmenților din piele. Avea dreptate Barbusse în «Focul». Nu-l credeam. Cum să fi albit peste noapte soldatul acela pe front? De multe ne îndoim în viață. Am să experimentez și pe cîini. Nu i-ar strica de loc lui Dox un spic ca de vulpe argintie pe spinare. Oho! S-a dus cu noblețea vulpilor. O doză bine potrivită preface o cumătră obișnuită într-o vulpe albă sau argintie. După dorință".

— Josephine! Strigătul izbucni mai mult decît o chemare. De alături, bătrîna negresă apăru speriată.

— Nu mai face ochii ăștia speriați! Tu n-ai nici o vină. Ești un înger! Și o bătu prietenește pe umăr. Uite minunea!

Din albul ochilor ei mari se pregăteau să se prelingă lacrimi fierbinți, rotunde. Privea înmărmurită. Se temuse că iar o va învinui pe nedrept. Într-adevăr, din cușcă dispăruseră toți șoriceii negri.

— Și cotoiul ăsta mare, alb? Pssst! de unde a mai apărut și el?

— Lasă-l. E Klap!

— My God! Ce-or spune vecinii?

— Am să le cer eu scuze. Dar nu acum. Cînd mă înapoiez. Pînă atunci, Josephine, fii bună și pregătește-mi hainele de gală.

— Vă duceți, totuși?

— N-am încotro.

Și s-a dus.

Acum, în fața judecătorului și a foilor albe, încă nescrise, îl năpădiră gîndurile. Toate îi treceau acum prin minte.

Acum, totul i se părea prea tîrziu. Ce-ar mai putea îndrepta? Poate că ar fi fost mai bine să nu se fi dus în acea seară, să fi rămas acasă. S-o fi ascultat pe Josephine. Amintindu-și de „Chromatina dermică", profesorului i se păru că asistă la derularea în ritm uluitor a unui film grotesc, într-atît

de grăbite se succedau întîmplările la care participase. Treptat, amintirile se limpezeau și apăreau în linii și culori precise. Pînă și zgomotul claxoanelor îi răsuna în urechi. Sirenele urlau. Agenții de circulație fluierau. Opreau traficul. Vehiculele frînau brusc. Calea se deschidea liberă, doar coloanei de mașini albe ce goneau nebunește.

Pe margini de trotuare, trecătorii se opreau, mirați, curioși, să surprindă un amănunt cît de mic petrecut dincolo de ferestruicile mate, cu însemnul crucii roșii. În urletul sinistru al ambulanțelor, gîndurile zburau spre cei de-acasă. Fiecare avea pe cineva drag de care se despărțise pentru cîteva ore. Și într-un oraș mare se pot întîmpla multe într-un singur ceas.

Ambulanțele goneau una după alta în șir. Treceau aglomerate și se înapoiau grăbite și goale pe aceeași rută, croindu-și drum cu acel urlet deznădăjduit ce părea scos nu de sirena motorului, ci mai curînd de vaietele accidentatului dinăuntru.

— De zece minute trec într-una.

— Asta nu mai e accident. E de-a dreptul o catastrofă.

Și inimile oamenilor păreau să se strîngă pentru o clipă.

Tot atunci, la Clinica de chirurgie străluceau toate ferestrele. În sala cea mare, absolvenții dădeau banchetul de adio. Invitații erau aduși cu ambulanțele. Pînă sus pe scări erau purtați pe tărgi.

Plini de gravitate, oaspeții își spălau mîinile. Reglementar : mai întîi cu peria nr. 1, apoi cu cea de-a doua. Tacticos : pornind de la unghii, fiecare deget în parte, pe toate fețele, apoi palmele și antebrațul pînă la cot. Li se țineau halatele să se îmbrace. Își puneau calota, mănușile, totul scos de la sterilizare. Pregătiți ca de intervenție, cu mîinile ridicate, se fereau să mai atingă vreun obiect. Li se deschideau ușile. Surori grăbite pregăteau instrumentele. Curînd, un lung cortegiu alb, ciudat, pătrunse în sală, în timp ce de afară se mai auzea strigătul răscolitor al sirenelor.

Zece lămpi scialitice, în fața cărora omul își pierde umbra, luminau orbitor.

Peste cearșafurile sterile ce țineau loc de fețe de mese, era întins tacîmul. Vinul scînteia roșu ca sîngele. S-au servit vin roșu și „cherry-brandy" în retorte, în eprubete, în erlenmayere și berzeliusuri. Punșul era servit, măsurîndu-i-se temperatura cu termometrul. Fiind fierbinte, îl turnau în pahare cu un aparat de transfuzie.

Dintre oaspeți, profesorul Harden privi dezgustat spectacolul.

— Şi asta încă n-ar fi nimic. Se pare că supliciul abia începe, îi şopti colegul de lîngă el, profesorul de oftalmologie. Iată, începe să fie servit meniul profesorilor.

În aplauzele asistenţei, un şir de tăvi, purtate de şase surori, înaintau spre invitaţii din capul mesei.

Profesorului de medicină internă i se servi un ficat. Celui de pediatrie, un purceluş de lapte cu un bilet în gură : „M-a trimis mămica să vedeţi ce am". Celui de neurologie, un creier pané. O.R.L.-istului, răcituri de urechi, nas, gît, rît. Chirurgului, măruntaie de tot felul. Ortopedistului, piftie de oase. Ftiziologului, cîteva antricoate.

Ca şi cum ar fi fost în plan să se prelungească jocul, unuia dintre tinerii absolvenţi i se făcu rău.

Fu scos afară de cei doi vecini de masă.

Profesorul Harden profită de prilej să-i însoţească.

— Vă rog să mă iertaţi... dar cînd am văzut beafteack-ul acela tăiat cu tot instrumentarul de autopsie..., n-am putut să mă mai stăpînesc. Am vrut să-mi fac curaj cu puţin vin... Dar şi pe eprubetă scria „grupa 0, donator universal".

— Colega, gestul dumitale a fost singurul de bună-cuviinţă faţă de toată această mascaradă de prost gust. Cum te mai simţi ?

Şi, luîndu-l de braţ, ieşiră pe sală spre curtea spitalului. Pe scară se încrucişară cu un grup ciudat. Se văzură nevoiţi să se tragă spre perete, lăsînd drum liber la vreo zece tineri ce suiau în grabă treptele. Trupul şi-l înfăşuraseră în giulgiu negru pe care erau desenate în alb oasele scheletului. Faţa le era acoperită cu o mască aidoma unui craniu. Toţi, în afara unei tinere aproape goale şi despletită, purtau în braţe sicrie de diferite mărimi, dinăuntrul cărora se vedeau lucind instrumente, saxofoane, viori, talgere. Erau orchestra şi solista. Urma dans.

Profesorul nu se putu stăpîni :

— I-ai văzut ? Colegii dumitale ! Cine ştie cîţi internişti capabili să pună diagnostic de icter unui chinez sau chirurgi în stare să scoată puroi pînă şi dintr-o statuie n-or fi printre ei ! Medici ! Unde eşti, Asklepios[1] !... Spune-mi : Dumneata ţi-ai ales locul unde ai să profesezi ?

— Încă nu ştiu nimic, domnule profesor, răspunse respectuos cel tînăr.

— Eşti căsătorit ?

— Nu.

— Nici n-ai de gînd ?

---

[1] Asklepios — pe greceşte zeul medicinei (Aesculap).

Răspunsul întîrzia. Profesorul Harden își trecu prietenește brațul pe după umărul tînărului. Părea pus pe mărturisiri.

— Multă vreme și eu am crezut că, fiind singur, voi fi cu totul al meu. Că dacă m-aș căsători n-aș rămîne decît pe jumătate. Dar nu-i adevărat. Să nu crezi niciodată vorba că „vulturii zboară singuri și că doar ciorile se țin în cîrduri". Bătrînețea te face să simți cumplit nevoia unei prietenii. Singurătatea e cel mai prost sfătuitor. Nu te uita că uneori sînt mai volubil, par mai plin de forță. Să știi, întotdeauna umărul care duce o povară e mai ridicat decît cel pe care nu-l apasă nimic.

Se opriră la o întretăiere de drumuri. Profesorul se uită la ceas, grăbit de parcă și-ar fi amintit de o îndatorire neglijată.

— Colega, obișnuiești să te culci devreme?

— Cîteodată.

— Atunci, dacă n-ai ceva mai bun de făcut, vino cu mine la laborator. Repet, numai dacă n-ai altă treabă. Și te previn, continuă profesorul Harden, cercetarea științifică nu are într-însa nimic strălucitor. E o muncă la fel cu oricare alta. Ai văzut vreodată o carieră de piatră? Nimic mai banal, mai șters. Și totuși în fiecare bloc de piatră stă ascunsă o statuie. Măiestria e să știi s-o scoți afară. Ce spui? Te aștept?

— Da. Și vă mulțumesc, domnule profesor. Vă însoțesc.

— Nu te mai întorci la banchet?

Întrebarea era subliniată de un zîmbet care părea să cîntărească totul. Răspunsul tînărului era hotărît:

— Nu, domnule profesor!

Așa începuse colaborarea lor.

Se apucară de la început, serios, de muncă.

Era greu în noaptea primei lor colaborări să-i mai urnești de lîngă masa de lucru.

Munca de cercetare, de interpretare a descoperirilor te înlănțuie. Și apoi microscopul își are lumea sa, cîmpul său, soarele lui. În mica întindere a unei lamele, în globul minuscul al unei picături în suspensie e cuprins uneori întregul univers. Ca și cerul înstelat într-un strop de rouă. Pe platoul cîmpului microscopic, Harden era un demiurg. Plimba după dorință cînd lumina, cînd întunericul. Nici nu băgau în seamă timpul. Pentru că întunericul de afară nu înseamnă nimic cînd în ocularul microscopului mai dăinuie lumina.

Alături, în cealaltă cameră, nici Josephine nu dormea. Dar din alte pricini.

Se trezise speriată. Își avea și ea lumea ei. O lume plină de larmă, de primejdii, de groază. De afară răzbătea un tumult

pe care profesorul și tînărul medic, rătăciți în microcosmosul lor, nu-l auzeau.

Josephine se ridică din pat. Se îmbrăcă în grabă. Se îndreptă spre fereastră. Cerul era negru ca o prevestire rea...

În stradă tumultul crește. Se aude limpede cum cineva îndeamnă zbierînd :

— Nu-l lăsați să fugă !

Inima Josephinei bate să se spargă. Sau a ciocănit cineva ?

Aleargă la ușă. O deschide fără să-și dea prea bine seama ce face. O dată cu noaptea, în casă pătrunde un tînăr. E negru. E speriat. Cu hainele rupte.

— Abe !

E nepotul ei. Abia acum îl recunoaște, cînd îl vede închizînd în urma lui ușa, răsucind cheia o dată, de două ori și a treia oară dacă s-ar putea.

Afară tumultul crește. Prin fereastra deschisă se aud glasurile din stradă.

— Pe aici a intrat.

— Să luăm casele la rînd.

Pe tavanul încăperii tremură jucînd lumini. Jos, în stradă, cîțiva au aprins făclii. Urlă.

— Ce e, Abe ? Ce s-a întîmplat ? întreabă mătușa sugrumată.

Băiatul cade la pieptul ei, sfîrșit.

— M-au dat jos din autobuz. Era ultima cursă. Albii nu m-au lăsat să călătoresc.

Hohotește, tremură.

— Hai, liniștește-te, Abe. Hai.

— De ce nu sînt alb, mătușico ? !

Ah, vorbele astea ! Vechiul strigăt de neputință, de răzvrătire zadarnică. De cîte ori nu-l ascultase de la alții. De cîte ori nu l-a rostit ea însăși. Mai ales în tinerețe. Acum e bătrînă. S-a obișnuit. E aproape de moarte. Și în mormînt, în întuneric, și albii devin negri.

— Ce e zgomotul ăsta ?

Stingherit de vacarmul de-afară, Harden ieși din laborator.

Josephine dădu drumul nepotului și se prăbuși la picioarele profesorului. Cuvintele i se îneacă în lacrimi. De groază, fața i se albăstrise.

— Salvați-ne ! Aveți milă de noi !

Tumultul nestăvilit a ajuns aproape. Se aud pași suind treptele. Cu furie, mai mulți bătură deodată în ușă, s-o spargă. O voce poruncitoare strigă :

— Deschideți !

Josephine, sfătuită de profesor, se ghemui în pat prefăcîndu-se că doarme. Somnul unui om scuturat de friguri.

Harden și Abe trecură dincolo, poate spre scara de serviciu.

Ciocăniturile deveniră amenințătoare. Spre ușă se îndreptă să deschidă asistentul adus de profesor cu cîteva ceasuri în urmă. Josephine uitase de el. Cînd îl văzu se înspăimîntă de moarte. Era un alb. De groază i se păru un străin necunoscut. Un dușman. Desigur, un dușman. Altfel ce-ar căuta să le deschidă celor de afară? Auzi ușa deschizîndu-se. Își trase pătura peste cap. Fie ce-o fi!

În prag apărură chipuri holbate, înfierbîntate.

— Poliția! se legitimă unul, dîndu-l la o parte pe tînărul medic. Cel intrat era însoțit de alți doi bărbați la fel de înverșunați. După ei urmau toți ceilalți.

Tînărul căută să le ațină calea, încercînd să cîștige timp:

— Cu ce drept?...

Mulțimea îl îmbrînci. Cine era să-l asculte?

— Inviolabilitatea domiciliului, garantată de constituție..., mai încercă asistentul.

Cuvintele se pierdură acoperite de vacarm.

Năvăleau peste el, dînd buzna în casă. Cît ai clipi, se repeziră în toate colțurile.

Din patul ei, Josephina urlă înfricoșător. Cineva o dezvelise brutal.

Apoi tăcu. Leșinase.

— Lăsați-o pe vrăjitoare!

— Căutați-i puiul!

Împins de ceilalți din urmă, polițistul ajunse în laborator. Profesorul, în halat alb, înălță capul, rostind răspicat:

— Vă rog, vorbiți în șoaptă! Vă aflați în casa unui profesor-doctor.

Era impunător bătrînelul cînd voia. Pe față i se citea dîrzenia. Glasul își păstra vigoarea și autoritatea. Nu izbuti însă mare lucru.

— Nu vedeți că am un bolnav?

Pe masă era întins un trup. Părea neînsuflețit.

În loc de răspuns, polițistul dădu la o parte cearșaful care-l acoperea.

Lui Harden îi înghetă sîngele în vine. Pe om încă nu experimentase. Cedase doar rugăminții lui Abe: „Încercați fără nici o teamă, domnule profesor! N-am ce pierde!" — îl implorase, desperat, tînărul. Și-l ascultase. Era singura posibilitate de salvare. Cine știe?

Îi făcuse o injecție cu „chromatină dermică", la care asociase și o doză bună de morfină. „Să nu se trezească. Cînd l-or linșa, cel puțin să nu simtă loviturile."

Polițistul privi cu atenție chipul dezvelit al bolnavului. Apoi așeză la loc cearșaful. Se întoarse către ceilalți.

— Nu-i ce căutăm noi.

Mai scotociră prin cameră, prin baie, pe sub pat și, schițînd un fel de salut, părăsiră locuința.

— Ești sigur că era alb? îl întrebă unul dintre cei doi. Să nu te fi înșelat. Pantofii ăia galbeni de mocasin, de sub masă, semănau cu ai rîii ăleia negre.

Omul se simți jignit:

— Nu-s de ieri în poliție. Știu să-mi fac meseria. Nu cred nimic din ce aud și doar jumătate din ce văd. Cu toate astea, îți spun limpede: era alb. Cum te văd și mă vezi. Ca tine sau ca mine. Ce naiba, doar deosebesc albul de negru!

Într-un tîrziu, larma se risipi. Noaptea era pe sfîrșite, apăreau zorile. Josephine, trezită din leșin, plîngea în genunchi. Nu mai contenea să sărute mîinile profesorului, în ciuda împotrivirii acestuia.

— Dar mai astîmpără-te o dată, omule! Ți-ai pierdut mințile?

În mijlocul lor stătea un tînăr cu fața ușor bronzată, cu părul suplu, lins. Își privea, mut de mirare, mîinile, ale căror unghii căpătaseră pînă și lunula albă.

Era Abe, nepotul. Îl priveau cu toții. El însuși, căutîndu-se în oglindă, se găsea de nerecunoscut. Nu știa ce să mai spună de mulțumire. În schimb, profesorul nu-și găsea locul. Îl frămîntau mii de gînduri. Îl supăra pînă și recunoștința exagerată a Josephinei.

Singurul mulțumit era Abe. Plutea în bucuria supraviețuirii. Se grăbea chiar să plece. Cum intrase și cum ieșea!!

— Stai! Încotro! îl opri Harden.

— Oriunde.

Ca și cum ar fi spus: „Mai pot oare avea vreo opreliște?"

— Nu-ți dau voie.

Profesorul vorbea serios. Abe zîmbi neîncrezător. „Glumește" — gîndi el. Crezu că găsise argumentul suprem:

— Atunci de ce m-ați albit?

Vocea profesorului deveni aspră, fără drept de replică:

— Pentru că erai în primejdie. Numai de aceea.

— Trebuie să plec! stărui Abe.

— Văd că ești grăbit. Și, mă rog, ce-ai să fii de-acum încolo? Negru sau alb?

Abe era mîndru:

— Alb !

Profesorul îl privi compatimitor

— Crezi că vei fi fericit ?

— În orice caz, mai fericit decît eram.

— Te-nşeli, dragul meu.

— Lăsaţi-mă să plec !

— Nu schimbarea culorii contează, prostule, ci desfiinţarea deosebirii, discriminarea culorii. Asta s-o-nţelegi. Pentru asta să lupţi. Deschideţi-i uşa ! Să plece !

Abe se strecură tulburat ca o umbră. Pe scară însă o luă la goană. În urma lui, uşa rămase larg deschisă. Josephine, încremenită cu mîna la gură, cerea din ochi iertare profesorului. Plîngea.

O tăcere apăsătoare umplu camera. Josephine şi tînărul medic rămaseră pironiţi locului. Harden îi lăsă singuri. Intră în laborator. Cuprins ca de febră, deschise nervos portiţele tuturor cuştilor.

Se auzi un chiţcăit plin de bucurie la început. Apoi un mieunat puse capăt întregii fericiri. Un cîine lătra.

Pisica albă se repezi să devoreze şoriceii albi, ferindu-se cu grijă de Dox, care, înnebunit de furie şi poate din invidie, alerga să se năpustească asupra ei. Cît p-aci să răstoarne microscopul de pe masă.

Curînd, chiţcăitul vesel al şoriceilor se prefăcu în geamăt sinistru. Profesorul părea să n-audă nimic. Îl cuprinse un fel de scîrbă de tot şi de toate. Deschise larg fereastra.

Nepăsător la masacru, soarele pătrunse înăuntru.

Şoriceii nu mai chiţcăiau. Nu li se mai auzeau nici ţipetele de desperare. Pentru simplu motiv că nu mai existau.

— Unde e nătărăul să vadă ! Pentru pisică, orice hram ar purta, şoriceii de orice culoare au acelaşi gust. „Chromatina“ n-are decît efect de suprafaţă.

În ura lui neîmpăcată, Klap îi gîtuise pe toţi. Mîncase din ei doar cît putu.

Cîinele se potoli şi el. Mai ales că Klap, sătul ca niciodată, sărise pe fereastra deschisă. Mergea acasă să se culce. Sătul, dar obosit. Şi pentru el fusese o noapte gălăgioasă.

Profesorul trecu să se spele. Se simţea murdărit, pătat, înjosit. Aruncă în chiuvetă, scursă pînă la ultima picătură, puţina chromatină rămasă. Spălase sticluţa, clătind-o bine. Trecu la birou şi dădu foc însemnărilor. Făcea totul zorit de parcă cineva l-ar sfătui : „Totul trebuie uitat. Nici o urmă să nu rămînă“.

De enervare, îl cuprinse un tremur uşor. I se vedea în mişcările mîinilor, în fiorul buzelor care rosteau :

— Nu culoarea învelişului contează. Nu ambalajul. O să-şi dea el seama, nătărăul. Nici o grijă!

Şi au trecut de atunci ani.

Într-o seară, la spital, un bărbat bătu la uşa lui Harden.

— Vă mai amintiţi de mine, domnule profesor?

În meseria de medic, memoria face cît jumătate din pregătirea profesională. L-a recunoscut de îndată. I-a răspuns totuşi:

— Nu.

— Sînt Abe. Dumneavoastră m-aţi salvat.

— Cred că e o confuzie. În fond ce doreşti?

— Să mă preschimbaţi... să fiu iar...

Se făcea că nu înţelege:

— Cum adică?

— Eu tot negru am rămas. Nu m-am ales cu nimic din tot necazul ce vi l-am pricinuit. Negrii mă ocolesc. Se feresc de mine. Iar albii... În ochii bogătanului, un alb sărac, lipit pămîntului, ca mine, nu face mai mult decît un negru. Pentru el, tot un drac...

Harden îl înţelegea prea bine. Se adeveriseră vechile-i cuvinte, de care Abe nu voise să ţină seamă. În faţa lui stătea omul care-i nesocotise cîndva sfatul sincer. Dar acelaşi om neajutorat avea şi acum nevoie de sprijin. Harden simţi că e din nou de partea lui Abe. Ca în noaptea aceea de pomină. Îl cuprinse cu mîinile de amîndoi umerii, fixîndu-l cu dojană în adîncul privirilor:

— Ţi-ai dat seama, omule, că nu de substanţe chimice cu efecte exterioare e nevoie? Asta ţine mai mult de cosmetică. Nouă ne trebuie altfel de transformări...

— Domnule profesor, vă implor, ajutaţi-mă!

— Altfel te pot ajuta dacă vrei să mă asculţi.

Ochii bărbatului prinseră a străluci. Harden îl apucă de mînă. Îl înţepă în deget cu lanţeta. Picătura de sînge o prelinse pe o lamă de sticlă. Nedumerit, bărbatul se supunea totuşi tăcut, fără împotrivire.

— Vino, prietene. Însoţeşte-mă!

— Încotro?

— Să-ţi dau o lecţie experimentală de curaj. Privi cu grijă în juru-i. Aici nu pot să-ţi explic altfel.

Intrară în camera microscopului electronic. Profesorul zîmbea. Trase un scaun. Îl oferi lui Abe.

— Şezi! Şi priveşte! E o picătură din sîngele dumitale. Vezi? Globulele acelea cu nucleu sînt leucocitele. Soldaţii corpului nostru. Iar aici, punctele acestea strînse ciorchine sînt microbii. Stafilococii. Priveşte-i bine. Am să-i pun faţă în faţă.

Scoase lama de sub lentilă și o inclină de citeva ori. Apoi o repuse pe platou.

— Să vedem ce se intimplă.

Cimpul microscopului se prefăcu într-un cimp de bătălie. Din prima clipă, între globulele albe ale singelui și agenții invadatori se declară un război necruțător. Pe viață și pe moarte.

— Privește bine!

Ochii nedeprinși cu microscopul priviră fără să înțeleagă. Chipul omului păstra nedumerirea.

— Nu vezi nimic, nu-i așa? Hai să-ți explic. Uite, nici o globulă luptătoare — și avem miliarde — nu șovăie, nu dă înapoi. Leucocitele nu cunosc dezertarea. Ele înving sau mor.

Uimit, nepotul Josephinei nu pricepea unde vrea să ajungă profesorul. Bănui că acesta îl învinuiește. Încercă să se scuze, bîiguind:

— De ce-mi spuneți mie toate acestea? Eu...

— Pentru că vreau să te fac să înțelegi că viața e o luptă.

Abe oftă:

— Mi-am dat seama.

— Atunci luptă! Dreptate ai. Dușmani de asemenea. Ce mai aștepți? Din clipa cînd ai înțeles că ai dreptate și începi să lupți pentru ea, ești de neînvins.

— Am crezut că, schimbînd culoarea, schimb...

— Prostii! Nu alb, sau negru, sau galben. Nu asta este culoarea noastră, ci cea roșie. Restul e doar înveliș! Privește bine! Mai uită-te o dată! E o picătură din singele dumitale. Al meu e la fel. Al fiecărui om e la fel. Asta e culoarea vieții noastre. Culoarea asta să știi să ți-o păstrezi cu cinste!

Abe privea țintă în ochii profesorului. Nu îndrăznea să dea glas gîndului ce-l încerca: „Omul ăsta e comunist! Cum de nu mi-am dat seama pînă acum?" De emoție, buzele îi murmurară gîndul. Obișnuit să disece sufletul ca și trupul omului, profesorul îi citi șoapta. Îl privi zîmbind. Parcă se strecurase un regret în spusele lui:

— Nu. Încă n-am ajuns pînă acolo. Deocamdată mă străduiesc să fiu un om cinstit. Sincer cu mine și cu alții...

★

Timpul trecea...

„Să fi vorbit asistentul? Imposibil. Abe? De ce-ar fi făcut-o? Josephine? Nu. Ea nu poate reține o vorbă atît de lungă și fără sens cum e pentru ea «chromatina dermică». Atunci cine? Eu, după cîte știu, în somn nu vorbesc. Dar parcă poți să știi?"

— Scrieți, domnule profesor. Vă rog, scrieți !

„Cum să scriu ? Cum să te destăinui in fața unei comisii care nu te poate înțelege ? Cum să-l convingi pe omul alb din fața ta ? Și ce-i dacă la culoarea pielii îmi seamănă ? Mai curind mă înțeleg cu bătrîna Josephine..."

Și iar trecea timpul...

— Ați terminat, domnule profesor ? La ce vă gîndiți ?

Bătrînul Harden tresări ca trezit din vis. Se ridică de la masă. Foaia rămase albă.

— N-am ce scrie. Nu știu despre ce-mi vorbiți.

— Nu-i nimic, domnule profesor. Noi nu ne grăbim. Așteptăm să vă aduceți aminte. Pentru mai multă liniște, poftiți alături. Pe mine mă veți scuza de intîrzierea pe care vi-o pricinuiți singur.

— Repet, n-am ce declara.

— Dacă-mi permiteți, vă ajut eu...

Judecătorul părăsi catedra. Începu să se plimbe prin cameră, scîrțîindu-și pantofii lăcuiți. Vorbea rar, silabisind cuvintele, ca atunci cînd ar fi dictat :

— Amintiți-vă... de un motan... năzdrăvan. Să spunem că îl chema... Klap.

„Vecinii ! — își aminti Harden. Le-am cerut scuze..."

Cititorii au cuvîntul

Am 20 de ani și sînt mîndru că lucrez într-o uzină constructoare de mașini a țării noastre.

Fac parte din brigada montaj și lucrez de trei ani și jumătate în uzină. Împreună cu prietenii mei, particip la cursurile de ridicare a calificării.

Ultimele povestiri apărute, și mai ales acelea din cadrul concursului, mi-au plăcut foarte mult, ele întrecînd așteptările mele.

Am putut să-mi dau seama ce idei interesante au tinerii din țara noastră și din celelalte țări participante la concurs. Îmi pare rău că n-am putut lua parte și eu. Din ultimele numere ale Colecției mi-au plăcut mai mult: „1 Gigant 1", „Lumina vie", „Mesajul albaștrilor", „Oglinda răsturnată". Ca romane publicate de Editura tineretului mi-au plăcut: „Mașina timpului", „Revolta creierilor" și „Ultimul alb".

Aș dori să mai publicați romane întinse pe mai multe fascicule.

Spor la lucru, tovarăși!
DUMINICĂ DUMITRU
Uzina mecanică Muscel
Cîmpulung-Muscel

DRAGĂ REDACȚIE,

M-a bucurat foarte mult faptul că am primit răspuns la scrisoarea mea și nu numai pe mine, ci și pe colegii mei pe care am reușit să-i atrag spre Colecție.

Vreau să-ți spun, dragă redacție, că acum nu mai locuiesc la țară. Sînt elev la Școala tehnică agricolă de la Lugoj și mă pregătesc de a deveni un bun tehnician al patriei noastre. Sînt în vîrstă de 19 ani, și toate forțele mele doresc să le pun în slujba partidului și guvernului nostru, în slujba patriei noastre socialiste.

Învăț, dragă redacție, cu mult elan, și pînă în prezent în catalogul clasei nu poți să vezi în dreptul numelui meu decît note de 8, 9 și 10. Dar, deși am atîta de învățat, totuși am și timp liber, în care pot să citesc cu deosebită pasiune și povestirile apărute în

Colecție. Vreau să-ți spun, dragă redacție, că, prin concursul care a fost organizat între țările socialiste pentru literatura științifico-fantastică, s-au descoperit mari rezerve de idei și teme. M-au impresionat foarte mult lucrările apărute în cadrul acestui concurs și, citindu-le, mi-am dat seama ce mare forță de creație are tineretul din țările socialiste. Mi-au plăcut foarte mult aceste povestiri și sper că în numerele viitoare voi citi lucrări tot mai interesante.

Vreau să-ți spun în continuare că am reușit pînă în prezent să formez un grup de cititori dintre colegii din clasa mea. Împreună citim și discutăm despre lucrările apărute în Colecție. Eu mi-am adus Colecția de acasă, la care am adăugat și alte numere pe care le-am găsit în Lugoj, și am împărțit-o colegilor, care au citit-o și mi-au cerut și alte fascicule. Atunci eu le-am spus că pot găsi Colecția fie cumpărînd-o de la chioșcurile de difuzare a presei, fie abonîndu-se la ea. Mulți dintre ei mi-au urmat sfatul.

În încheiere, te rog ca în viitoarele fascicule să publici povestiri și cu teme luate din agricultură.

Și acum îți urez spor la muncă, la redactarea unor povestiri cît mai pasionante.

SÎRBU CONSTANTIN
Centrul școlar agricol nr. 1
Lugoj

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

2012

COLECȚIA

CLUB Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

cpsf.info

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire, muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecție.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodylu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nid68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala)

Abonamentele la revista „Ştiinţă şi Tehnică" şi la colecţia de „Povestiri ştiinţifico-fantastice" se primesc pînă cel mai tîrziu în ziua de 23 a lunii, cu deservirea în a doua lună următoare.

Abonamentele se primesc de către difuzorii de presă din întreprinderi, instituţii şi de la sate, secţiile de difuzare a presei, precum şi de către factorii şi oficiile poştale.

●● FEBRUARIE 1963

APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ - PREŢUL 1 LEU